

Татарське зілля

(із циклу «Легенди Волині»)

На Волині на Зелені свята оселі клечать зеленим гіллям дерев, а по долівці розсипають пахуче зілля — аїр. Інша назва рослини — "татарське зілля". Як потрапила в Україну ця рослина, розповідає легенда.

Було давно це. Під горою
Стояло в зелені село.
Біля села, під самим лісом,
Цілюще било джерело.
І гості, й жителі села
До джерела ішли попиту,
І, кажуть, голосом людським
Воно уміло говорити.
Коли ж, бува, його весною
Каміння з мулом загорне,
Тоді воно тихенько й просить:
— Добродію, почисть мене.
Його почистять — і водою
В промінні знову виграє.
І щедро людям всім проходжим
Свою джерелицю дає.
Жили так люди, поки турків
Й татарів в край не занесло.
На боротьбу із ворогами
Цілюще стало джерело.
Ото прийде напитись зайда
Та лиш водиці набере,
Чи йому голову покорчить,
Чи йому мову відбере.
Та не могли татари й турки
В поході без води прожити.
Тож біля сідел почали всі
Зілля зеленее возити.
Казали, що воно здоров'я,
І мужність, й силу добавляє.
І можна пить отруйну воду —
Її це зілля очищає.
Зелене зілля воду любить.
«Аїром» турки його звали
І перш, аніж води напитись,
Біля водоймищ розкидали.
Відчувши трепетну вологу,
Чужинське зілля вкоренилось.
Біля джерел, озер, річок
По Україні розселилось.
Пройшли роки, і з України
Чужинці почали втікати.
І шляхом тим же, що ішли,
Прийшло військам їх відступати.
Голодні спраглими вустами
Тягнулися до джерела.
А джерело: «Не напою вас.
Зробили ви багато зла».
Тут вороги оторопіли,
У гніві тупали ногами,
А джерело все відступало
І ніби гралось з ворогами.
Зажебоніло раз і вдруге,
Заклекотіло. І із дна
Вода рвонула, й оточила
Полки чужі трясовина.
Чужинські орди у болоті
Поборсались і потонули,
А джерело на своє місце,
Під ліс зелений повернуло.
Чужі ж рослини прижилися
І українську воду п'ють.
Аїр з тих пір на Україні
Іще "татарським зіллям" звать.

Микола ЖАКУН.
с. Тучин.